

Василь САЛІЙ

«Політика – брудна справа». Це гасло, родом ще із Середньовіччя, підтверджується реаліями сьогодення. Обман, егоїзм, лукавство, грошолюбство... – це лише початок довгого переліку «болячок», якими заражена українська політика. Як наслідок – недовіра народу до правлячої верхівки. Та чи справді політика є настільки негативною галуззю діяльності людини? Що у такому разі робити практикуючим християнам: йти, чи не йти в політику? Як зберегти свою християнську ідентичність у середовищі, де панує неморальність? Чи можливо здобути святість у зовсім «несвятій» сфері? Яким має бути правдивий політик? На ці питання спробуємо дати відповідь у даній статті.

Проблема політики у Святому Письмі

XI ст. до Різдва Христового. Вибраний народ, втомлений безладдям і хаосом у епоху Суддів (період, у якому Ізраїль не мав централізованої влади), вимагає, щоб пророк Самуїл настановив царя над ним. Господнім Промислом до влади приходять перший ізраїльський цар Саул (1 Сам 10,1). Таким чином Ізраїль переходить до нового для себе монархічного устрою. Вже тут бачимо, що чільна роль у цьому процесі належить Богові. Далі розпочинається складна і драматична історія Ізраїльського царства, впродовж якої були періоди великого піднесення і важких упадків. Причини дуже прості – вірність правителя Божому закону, або ж нехтування Божим законом. Промовистий приклад – царювання Соломона (970-930 до Р.Х.). Він розбудовує державу, яка має свій флот, численні родовища, має торгівельні зв'язки з іншими народами. Соломон споруджує Єрусалимський храм і царський палац. За проханням Соломона, Бог дає йому велику мудрість, якою він вирізнявся з поміж усіх інших правителів. Але цар падає. Укладаючи безліч політичних шлюбів, Соломон змушений приймати вірування своїх дружин. Як результат – серце царя відхиляється від єдиного Бога (1 Цар 11, 1-10). Наслідок для царства дуже сумний – Ізраїль розпадається на дві частини.

Пророки, яких впродовж історії Бог посилав своєму народові, картали гріховність царів і вказували, що ті повинні служити народові і сповняти Божу волю. Та правителі

найчастіше нехтували Божим словом, зверненим до них через пророків, що і привело до краху царства: в 722 р. до Р.Х. Ізраїль паде під натиском Ассирії, а вавилоняни у 586 р. до Р.Х. завоюють Юду, зруйнувавши Храм та Єрусалим.

Отож бачимо, що у Старому завіті найбільша цінність правителя була не у його силі, славі, досягненнях, а у дотриманні Божого закону.

За часів Христа Ізраїль був під пануванням ненаситної Римської імперії. Ісус Христос відкидає деспотичну владу князів народів, засуджує будь-які спроби обожнення чи абсолютизації світської влади (пор. Мр 10, 42). Однак світська влада має право на те, що їй належить: Ісус не вважає несправедливим платити податки Кесарю, кажучи:

«Віддайте ж кесареве кесареві, а Боже Богові» (Мт 22, 21). На цьому ж наполягає ап. Павло: «Тож дайте кожному належне: кому податок - податок, кому мито - мито, кому острах - острах, кому честь - честь» (Рим 13, 7). А у листі до Тимотея апостол, закликаючи вірних до молитви за владу, чітко вказує, що вона повинна забезпечити мирне, спокійне і гідне життя (пор. 1 Тим 2, 1-2). Св. ап. Петро закликає християн «коритися ради Господа кожній людській установі» (пор. 1 Пт 2, 14).

Християнські правителі у вченні Отців Церкви

Отці Церкви дотримуються принципу, що земна влада є дана Богом, тому правителів слід шанувати, молитись за них. Вони ж у своєму служінні повинні керуватись Божими заповідями. Св. Йоан Золотоустий навчає, що справжнім царем є лише той, «хто підкоряє все законам Божим, зберігає свій ум вільним і не дозволяє взяти гору над душею пристрасті до задовольень». На думку св. Амвросія Медіоланського, правитель повинен постійно дбати про чесноти душі. Св. Августин успіх держави бачить у щирому прийнятті Христової науки правителями і підвладними.

Добрих правителів слід заслужити

Відповідальність за добробут у державі покладається не лише на політиків, а й на кожного громадянина зокрема. Часто у Отців, зокрема у св. Іринея Ліонського, можна зустріти думку, що люди отримують від Бога таких правителів, на яких заслужили своїм життям: «Деякі з них дані для виправлення і користі підлеглих і для захисту справедливості, інші для страху, помсти і гноблення, ще інші для глуму, нахабства і гордості, як вони заслуговують, тому що справедливий Божий суд, як ми сказали, сягає усіх однаково».

Про це пише також наш митрополит Андрей (Шептицький). «Коли всі засади Євангелія є в народі загально прийняті, коли бодай велика більшість громадян живе християнським життям і поступає по велінню християнських чеснот [...] - - говорить він у своєму посланні

«Як будувати рідну хату?», - - [...] труднощі, що зв'язані з верховним проводом, розв'язуються мирно і, за Божою ласкою, корисно для загального життя. Але коли тих умов немає, а тому немає і Божого благословенства, на поверхню суспільного життя висуваються одиниці, нездібні бути провідниками, які тим самим приносять радше шкоду, ніж користь, [...] над загальним добром ставлять своє власне добро».

Ці слова вказують, на те, що громадяни повинні насамперед змінити себе, стати ближчими до Бога. Лише в такому випадку можна сподіватись на добрих політиків. Чи не є нинішня ситуація в країні знаком, що українцям слід змінюватись?

Досконалий спосіб служити ближньому

Отже можемо зробити висновок, що політика, попри всі небезпеки, які чатують на людину у цій сфері, все ж є Божою справою. І надзвичайно важливою, адже від неї залежить добробут усього суспільства! Якість управління великою мірою залежить від людей, які цим займаються. Такі люди, як ми з'ясували, крім професійних навичок повинні рівною мірою бути духовними людьми. На жаль, на цей аспект ніхто не звертає уваги. Хоча саме сьогодні український політикум дуже потребує практикуючих християн! Адже всі проблеми в цій сфері можна пояснити мізерною кількістю людей, які живуть за Божим законом. Політика потребує оновлення, освячення. Християни, які мають здібності до управління просто не можуть занедбувати свій талант. Їх зустріне колосальний спротив «зараженої» системи. І знадобляться роки, а можливо і десятиліття, щоб християнські цінності зайняли належне місце у свідомості правлячої верхівки. Однак перші кроки слід робити вже тепер.

«Політика є великою нагодою робити щось добре», – вважає владика Венедикт (Алексійчук). На його думку, «завдання політиків – бути автентичними і не боятися свідчити християнські цінності».

Отже, дорогі читачі, прохаймо у молитвах добрих провідників для нашого народу! Не біймося брати ініціативу у свої руки! На завершення, відповідаючи на питання, поставлене у заголовку, наведемо слова великого авторитета сучасної України, Блаженнішого Любомира (Гузара): «Політика – не брудна справа. Політика – один із найбільш досконалих способів служити ближньому. Брудною її роблять безвідповідальні, егоїстичні люди. Тому ми не повинні втікати від політики, а поводитися в ній як християни».

Василь САЛІЙ. Політика: справа брудна, чи Божа?//СЛОВО № 3 (63) 2015